

CÜMLE BİLGİSİ

* Bir duyguyu, düşünceyi, işi veya haberi tam olarak anlatan kelime yada kelime gruplarına **cümle** denir.

- Ömer top → cümle değildir
- Ömer top aldı. → cümledir
- Dün akşam saatlerce → cümle değildir
- Çay içtim. → cümledir.

CÜMLE ÇEŞİTLERİ

KURALLI CÜMLE

* Kurallı cümlelerde iş, oluş ve hareket bildiren kelimeler cümlenin sonunda bulunur.

- Dün erken uyandım.
- Pazardan iki elma aldım.
- Ödevlerimi yaptım.
- Koluna bileklik takmış.

DEVRIK CÜMLE

* Devrik cümlelerde iş, oluş veya hareket bildiren sözcük cümlenin sonunda değildir.

- Yazı yazdım deftere.
- Uzamış saçları.
- Çık çabuk dışarı.
- Uzun yoldan geldim dün.

SORU VE ÜNLEM CÜMLESİ

Soru Cümlesi: Bir şeyi öğrenmek amacıyla kurulan ve cevap beklenen cümlelere **soru cümlesi** denir.

Cümlelerin sonunda **soru işareti** olmalıdır.

Örnek:

Evde kahvaltı yaptın mı?

Parka gelecek misin?

ÖNEMLİ: mi, -mi, -mısın, -misin soru ekleri cümleden ayrı yazılır ve cümleye soru anlamı katar.

Ünlem Cümlesi: Şaşırma, korku, acıma, sevinç, üzüntü, heyecan gibi duyguları ifade eden cümlelere **ünlem cümlesi** denir.

Örnek: Eyvah, işe geç kaldım!
Dur, araba geliyor!

PRATİK YAPALIM

Aşağıdaki cümlelerden soru cümlesi olanları bulup, uygun noktalama işaretini koyalım.

- Akşam bize kim gelecek
- Pazar günü dayım geldi
- Ayşe mi pazara gidecek
- Kimin geldiğini biliyor musun
- Kapı çaldı mı
- Annem sarma sarmış

Aşağıdaki cümlelerden ünlem cümlesi olanları bulup, uygun noktalama işaretini koyalım.

- ▲ Bravo, çok mutlu oldum
- ▲ Sen mi şaşırdın
- ▲ Yaşasın, yarın okul var
- ▲ Hey, sana söylüyorum
- ▲ Of, ödevimi evde unuttum
- ▲ Böyle birşey yapmış olamazsın
- ▲ İmdat, yangın çıktı.

OLUMLU VE OLUMSUZ CÜMLELER

Olumlu Cümle: Bir işin yapıldığını, yapılacağını veya yapılmakta olduğunu anlatan cümlelere **olumlu cümle** denir.

Örnek:

Yarın pikniğe gideceğiz.
Babam işten geldi.

Olumsuz cümle: Bir işin yapılmadığını, yapılmayacağını veya yapılmaması gerektiğini anlatan cümlelere **olumsuz cümle** denir.

Örnek:

Yarın pikniğe gitmeyeceğiz.
Babam işten gelmedi.

ÖNEMLİ: "me-ma" olumsuzluk ekleri ve "yok-değil" kelimeleri cümleyi olumsuz yapar.

Bu bizim araba değil.
Benim oyuncuğım yok > **Olumsuz cümle**

PRATİK YAPALIM

Aşağıdaki cümlelerin anlamlarına göre ne tür cümle olduğunu bulup karşılıklarına yazalım.

- ★ Melike hasta olmuş. → **Olumlu cümle**
- ★ Ayşe ödevini yapamamış. →
- ★ O çanta benim değil. →
- ★ Kalem yere düştü. →
- ★ Sinemaya gelmek istemiyorum. →
- ★ Yanımda para yok. →
- ★ Yağmur yağıyor. →
- ★ Kitap okumayı çok seviyorum. →
- ★ Levent çorbayı sevmemiş. →
- ★ Hemen geliyorum. →
- ★ Elim ocakta yandı. →
- ★ Seni kütüphanede göremedim. →
- ★ Yerlerde çöp yok. →

CÜMLE BİLGİSİ ÇALIŞMA SAYFASI

* Aşağıdakilerden cümle olanları yeşile, cümle olmayanları ise kırmızıya boyayalım.

Yarın okula

Yüzünü yıkamayı unutma

Bugün hava oldukça

Geleceğim

İşe gitti

Size kim geldi

Hikaye kitaplarımı

Çok sakın bir

* Aşağıdaki cümlelerden soru cümlesi olanlara "S", ünlem cümlesi olanlara "Ü" yazalım.

Buraya mı geleceksin	Biliyor musun
Kalemi kim bulmuş	Eyvah, yine yangın çıktı
Of, çok kötü oldu	Sakın, söylediklerimi unutma
Hay Allah, çok geç kaldım	Olay nasıl olmuş
Geç mi kaldım	Ayakkabıyı nereden aldın

* Aşağıda verilen cümlelerin olumlu mu, olumsuz mu olduklarını karşılıklarına yazalım.

Yarın sabah okula gitmeyeceğim. →

Annem iki çeşit yemek yaptı. →

Dün aldığım toka kırıldı. →

Bugün kalemiğimi kaybetmedim. →

Benim beş tane arkadaşım var. →

Okula gelecek misin? →

KURALLI-DEVRIK CÜMLE ÇALIŞMA SAYFASI

* Aşağıdaki cümlelerden kurallı cümle olanlara "K", devrik cümle olanlara "D" yazalım.

Kolu kırıldı kapının.

Yolda büyük bir kuş gördüm.

Akşam gittim dedemi ziyarete.

Cuma günü geleceğim size.

Futbol oynamayı seviyorum.

Çantamda üç tane kalem var.

Ahmet çok mutluydu.

Çok fazla çalıştık bugün.

* Aşağıdaki cümleleri kurallı cümle olarak tekrar yazalım.

Yazılarımı yazdım zamanında. →

Giydim yeni gömleğimi. →

Akşam çok fazla içtim suyu. →

Yavaş vurdu topa. →

Kolaydı tüm sorular. →

* Aşağıdaki karışık şekilde verilen kelimelerden anlamlı ve kurallı cümleler yazalım.

yarın - gideceğiz - doktora - annemle

mevsimi - soğuk - kış - geçiyor

aldım - ayakkabı - yeni

dört - aldım - kilo - elma

izlemeye - sinema - gideceğiz

yedik - sütlaç - tatlı - olarak